

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

22. decembra 1907 in na vseh nadaljnjih svojih skupščinah — ter istotako učiteljski zbori naših utrakvističnih gimnazij. V l. 1911 in 1912 pa se je pri konferencah za določitev učnih knjig pojavilo nekaj glasov proti temu stališču, in to je napotilo „Društvo slovenskih profesorjev“, da je koncem leta 1912 uprizorilo med svojimi člani in sploh med slovenskimi profesorji anketo o učenem jeziku na naših srednjih šolah. Na izrednem občnem zboru dne 27. decembra 1912 se je izvolila štiričlenska komisija, da ugotovi izid enketnega glasovanja o učenem jeziku na naših srednjih šolah. Ta komisija (prof. dr. Debevec, dr. Ilesič, Jeran in šolski svetnik Sinkovič) so se 22. februarja 1913 — ko je vsak sam zase pregledal in presodil vse odgovore — zbrali pod predsedstvom društvenega predsednika ter po daljšem posvetovanju dognali kot rezultat enketnega glasovanja sledeče: „Ogromna večina odgovorov (155) meri na popolno poslovenjenje naših srednjih šol, a obenem zahteva preuredbo pouka v nemščini, od l. razreda pričenši do najvišjega. Oboje se mora vršiti obenem“. — Proti se je našlo 31 glasov. Vsi pa stoji na stališču, da se mora naša mladina naučiti nemščine popolnoma. To naj služi v pojasnilo slovenski javnosti, ki so jo begala napačna poročila po domačih, nemških in italijanskih listih. — Odbor „Društva slovenskih profesorjev“

**** Učiteljska na Hrvaškem in v Slavoniji.** Koncem šolskega leta 1911/1912 je bilo na Hrvaškem in v Slavoniji šest učiteljskih; od teh so tri deželna: moško učiteljske v Zagrebu, v Petrinji in v Osijeku. Ostala tri učiteljske so konfesionalne: žensko učiteljske v samostanu usmiljenk v Zagrebu, srbsko učiteljske v Karlovcu in srbsko učiteljske v Pakracu. Na moških učiteljskih v Osijeku in Petrinjah se smejo vpisati tudi ženske. Ker postanejo lahko učiteljice tudi učenke, ki dovrše dekliski licej v Zagrebu se učno oboje tega zavoda šteje k onemu na učiteljskih. Na vseh navedenih zavodih je bilo 97 učnih oseb in 704 učenci in učenke, in sicer: v Zagrebu na kralj. učiteljsku 15, oziroma 140, na učiteljsku usmiljenk 15, oziroma 198 in na liceju 24, oziroma 75; v Petrinji 12, oziroma 62; v Osijeku 14, oziroma 106; v Karlovcu 10, oziroma 64 in v Pakracu 7, oziroma 59. Med učenci je bilo 301 moški in 403 deklet. Po veri se dele: 509 rimokatolikov, 174 pravoslavni. Stroški za vsa učiteljska so znašali 292.708 kron, od tega 241.896 kron za plače učiteljskega oboja.

**** Društvo slovenskih profesorjev** priredi v soboto, dne 19. t. m., ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ prijateljski sešatek. Na dnevnem redu je razgovor o predlogih na delegacijskem zborovanju v Krakovu. Z ozirom na pomembnost predmeta in važnost stanovske organizacije pričakuje prav posebno obilne udeležbe — odbor.

Politiški pregled.

*** Angleške sufragetke** so si ustanovile lastno gledališče. Uprizarjale se bodo predstave, ki se bavijo z ženskimi vprašanji. Vsa dela, kakor vodstvo, insceniranje, dekoracije itd. bodo izvrševale izključno ženske roke.

*** Generalni štrajk na Belgijskem** bo povzročil državi neizmerno škodo. Tona premoga, ki je veljala prej 16 frankov, velja sedaj 23. Peči v steklarnah bodo morali pogasiti in taka peč je potem za nič, ker se mora podreti, kar pomeni izgubo 9 milijonov K. Dosedaj je bilo na Belgijskem 27 peči z mesečno produkcijo v vrednosti pet milijonov frankov. Tudi mnogo plavžev bodo morali opustiti z dnevnio izgubo 100.000 fr. Štrajkujočih bo okoli pol milijona.

*** Dijaške demonstracije za Črno goro v Milanu.** V petek popoldne se je zbralo v Milanu okrog 300 laških dijakov, ki so priredili po mestu demonstracijski obhod. Nosili so v rokah črnogorske zastave in klicali so: „Živel črnogorski kralj!“ Policija je bila popolnoma mirna in jih je pustila pri miru, ker niso razgrajali. Za dijake je hodila velika množica prebivalstva, ki se je vedno bolj množila in viharno pozdravljala demonstrante. Demonstranti so šli nato pred poslopje črnogorskega konzula, kjer so vnovali klicali: „Živela Crna gora!“ Na balkonu se je pokazal črnogorski konzul s svojimi funkcionarji in se je demonstrantom zahvalil za ovacije. Nato so se demonstranti mirno razšli.

*** Papež je govoril.** Ko je zadnjič sprejel papež v beneškijski dvorani v Vatikanu laške romarje iz Milana, se mu je poklonil kardinal Ferrari, katerega fulmi-

nantno klečeplaznemu nagovoru je odgovoril papež blagohotno, da bo on vedno in dosledno vztrajal na nepobitnih zahtevah katoliške cerkve, na zahtevah, katere ji je priznal neki konstantinski edikt, ki določa cerkvi, pravico do eksistenčnih sredstev (denar in naturalije), z kaj teh zahtev cerkvi ne more nihče odreči, ker cerkev katoliška tudi ni končno družba angelov, marveč družba ljudi. Gotovi ljudje, pravi papež, nam hočejo odreči človeške zahteve in potrebe, toda to je krivično. Tudi papež hoče imeti pri tem svoj delež. Glede časopisa se je izrazil Petrov namestnik, da si dovoli časih malo preveč. Končno pa je izjavil sveti oče, da ga strašno veseli, da lahko v tako številnem krogu pohlevnih ovčic poudarja, pravice sv. cerkve in je pozival navzoče romarje da naj se pač trdno oklenejo sv. vere in Petrovega stola, da ne bodo odpadli zvesti od najzvestejših.

*** Novo drž. posojilo.** Finančni minister vzame v Nemčiji novo državno posojilo v znesku 130 milijonov kron ali 122.800.000 nemških mark. Posojilo se bo rabilo za železniške potrebe. Obrestna mera je 4 in pol in posojilo se vrne v 65 letih. O priliki pogajanj za to posojilo je finančni minister zatrdil, da je položaj na Balkanu jako pomirljiv in da se vsa zadeva v kratkem ugodno reši.

*** Politiške razmere v Bosni** postajajo od dne do dne bolj žalostne. Vlada sili svoj nemški uradni jezik pri železnica, politične stranke pretijo z opozicijo pri proračunu. V Bosni se zopet vidi v malem vso našo notranjo politiko. Vlada po vsej sili hoče prodreti s svojim predlogom o nemškem uradnem jeziku, kar za Bosno pomeni velik gospodarski korak nazaj. Uboga dežela naj plačuje železnice, službe naj pa imajo Nemci, ki nimajo doma kaj jesti. To je kletev, ki leži na tej ubogi deželi, in z nemščino naj bo sedaj vse lepo ozdravljeno.

Učiteljski konvikt.

Letnina: Valentin Zavrl in Ernestina Oman, oba iz Begunj pri Lescah. Ivan Pavlišek, nadučitelj v Rušah pri Mariboru. Hvala!

Obresti: 482 49 K.

Darovi: Kmetiska Posojilnica Ljubljanske okolice v Ljubljani, 50 K; Ciril-Metodova podružnica Hrastnik, na zahtevo g. E. Gangla 4 K od vstopnine k igri „Sin“. Hvala!

Kranjske vesti.

—r— **Odlikovanje.** Nadučitelj ljudske šole v Spodnjem Logatcu, Josip Turk, je bil odlikovan za svoje službovanje z naslovom ravnatelja. To je plačilo, ker se je moral kot okr. šolski nadzornik umakniti — Struklju!

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. mestni šolski svet je imenoval na mesto na dopustu se nahajajočega nadučitelja Jakoba Dimnika, dosedanjega volonterja na IV. mestni deški ljudski šoli Ano Likozarjevo za suplenta na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Na mesto zaradi bolezni na dopustu se nahajajoče učiteljice Marije Kotnikove je bila imenovana za suplentinjo Kornelija Čermeljeva na štirirazredni ljudski šoli v Raki. Obolelo učiteljico Franciško Mikčevo v Žužemberku bo nameščala suplentinja Ljudmila Pristovova.

—r— **Souvanovo hišo v Šelenburgovi ulici v Ljubljani** so vzele za prihodnje šolsko leto v najem Uršulinke. Prodajalnice v prtiličju ostanajo, sobe v prvem nadstropju pa se adaptirajo za učilnice.

—r— **Zaročil se je** tov. Franc Luznar, nadučitelj na Primskovem pri Kranju z gospi Karlo Sajovčevno iz Kranja.

—r— **„Tagespošta“** prinaša te-le zanimive podatke o gospodarskem propadanju kranjske dežele: L. 1911 je bilo v uradnem področju ljubljanskega dež. sodišča izvršenih 14.215 eksekucij, od teh v Ljubljani 5186, v l. 1912 pa 16021 in od teh v Ljubljani 5668. L. 1911 v uradnem področju okrožn. sodišča Novo mesto 7214, od teh v mestu samem 349; l. 1912 je bilo 8464 eksekucij, od teh v Novem mestu 224. Negotovo stanje države v teh časih je povzročilo l. 1911 pri deželni sodišču v Ljubljani 13, leta 1912 pa 25 konkurzov. V industriji je bilo lanske leto opažati jako mlačno gibanje, tudi stavbarstvo še od potresnega leta 1895 ni bilo nobeno leto tako slabo kakor lani. Žetev lani je bila slabo srednja. Vinska letina še ni bila nikdar, odkar obstojajo novi nasadi, tako slaba kakor lani. Kredit je bil drag, blagovni promet neznaten. Za-

radi vojne na Balkanu je malo denarja, zato morajo veliki trgovci dolgo čakati na izplačila zadolženih malih trgovcev, ti pa zopet na odjemalce, ki kupujejo na kredit tudi samo najpotrebnejše stvari. Živinoreja trpi na pomanjkanju krme in služinčadi. Vse, že deca, misli in išče rešitve v izseljevanju v Ameriko. — Mi pa se le bojujemo dalje — za Albanec!

—r— **Tujski promet na Kranjskem leta 1912.** Deželna Zveza za tujski promet nam poroča da dokazujejo statistične tabele, ki je sestavila c. kr. deželna vlada, da je bilo v minulem letu 102.908 tujcev na Kranjskem. Tujski promet je torej znatno napredoval in se je število zvišalo od leta 1908, ko je bilo vseh tujcev le 75.702, za 27.206, to je približno za 40%. Posebno lepo narašča število tujcev v našem glavnem mestu Ljubljana je imela leta 1912 vzlic slabi sezoni 75.672 tujcev ter je naraslo število za 7222 več kot leta 1911. Drugi gorenjski kraji zaradi slabe letne sezone niso napredovali. Bled je imel 5775, Bohinj 2402, Kranjska gora 624, Kamnik 354 in Toplice 1114 tujcev. Obisk postojnske jame je narasel; obiskalo je v preteklem letu 70.416 tujcev našo svetovnoznano jamo. Obisk se je torej za 11.000 od leta 1911 povzdignil.

Štajerske vesti.

—š— **Nekaj migtljajev našim mladim tovaršicam.** V nekem listu čitamo: Da je učiteljicam marsikaj dovoljeno, kar vobče drugim damam ni, je istina. Nikakor pa ni njihovem ugledu v korist, ako sprejmejo v svoji sobici poedine moške obiske. Naravnost škandalozno je, ako so ti obiski različnih gospodov, znabiti tudi neučiteljev, in se vrše prepogosto in vsak čas. Povrhu pa imajo take — nedolžne — zabave med drugimi še te le slabe posledice: Prej jako vestna in marljiva mlada učiteljica postane razstresena, pozabljiva in površna. Vse drugo ji roji po glavi. Samo priprava in poprava ne. Šola ji je neljuba čakalnica na brzovlak v željno pričakovano možitev. Drage tovaršice, tako ne! Spoštovani tovariši, vi pa premišlujte, ali niste prekoračili meje dostojnosti s svojim vedenjem.

Mlada učiteljica.

—š— **Iz Gradca.** Deputaciji štajerskih deželnih uradnikov je dr. pl. Kaan zatrjeval, da se bo on kot finančni referent jako zavzel za to, da se bodo državni preodkazni deželam v prvi vrsti porabili za deželno uradništvo in učiteljstvo.

—š— **V Mürzzuschlagu** je ondotni občinski odbor sprejel resolucijo v prilog regulaciji učiteljskih plač, razentega pa pozdravlja sklep štaj. deželnega odbora, preko deželnega zbora urediti vprašanje plač deželnih uradnikov in učiteljstva.

—š— **Iz Gradca** nam pišejo: Na vsakem občnem zboru štajerske kmetijske družbe se opaža, da je s slovenske strani slaba in nič organizirana udeležba. Slovenske podružnice tvorijo s svojimi člani tretjino v družbi, a ker so na občnem zboru številno in kvalitativno slabo zastopane, pridemo Slovenci prav slabo do veljave. Ne mislimo samo na glasovanja, tudi primernih debatarjev, ki bi bili strokovno dobro podkovani in bi lepo govorili, nimamo. Če se kdo oglasi, je to kvečjemu kak izzivalec, ki bi rad na občnem zboru strokovne kmetijske organizacije govoril politiko. Za to je dovolj časa in prostora drugod. Ko so se sprejeli Hohenblumovci in Pantzevci, je očital nekdo Pantzu, da je bil svoje čase napredni agrarec, danes pa je klerikalec. — Pantz se je branil z Bismarckom, češ, da je prišel kot konservativec, končal pa kot nacionalni liberal. Študij in življenjske prilike lahko izpremenijo politično naziranje. Verstovšek, ki je dotlej gledal topo pod mizo in se očitno dolgočasil, mu je živahno pritrjeval, kar je zbudilo med slovenskimi udeleženci živahno veselost. Saj je našel sorodno dušo; obenem se mu je pomirila vest, ko je slišal, da tudi veliki Bismarck ni bil kot politik večji značaj kot mali Verstovšek.

—š— **Slivnica pri Celju.** V 78. šte. „Slov. Naroda“ z dne 7. aprila t. l. dopisnik iz Šmarja pri Jelšah ostro prijema člane okr. šolskega sveta zaradi imenovanja nadučitelja pri Sv. Stefanu. Smelo trdim, da je ta dopisnik drugod doma in ne v Šmarji; tudi se ne bom prekal, trdi li prav ali ne, ozir. ali je napad upravičen ali ne. — Ker pa tam pozivlja učiteljstvo šmarskega okraja, naj to mene kot zastopnika pokliče na odgovor — izjavljam, da tega prav nič ni treba, ker bom o priliki prihodnjega zborovanja to zadevo pojasnil toliko, kolikor me ne veže uradna tajnost.

Toma Kurbus.

—š— **Iz Mozirja** nam pišejo: Tukajšnji okoliški občinski odbor je imenoval v svoji zadnji seji tukajšnjega nadučitelja tovarša Franca Praprotnika svojim častnim občanom za zasluge, ki si jih je pridobil za občino, posebno na poiju sadjarstva. Občin. odbor je govoril vsem, ki znajo delo čistati, iz srca. Vseh edina želja je, da bi bilo dano tovarišu nadučitelju mnogo pomladi z njenim cvetjem, ki ga toli ljubi; mnogo jeseni, ki prinašajo sadove njegovega truda! Živio!*)

Goriške vesti.

—g— **Obrtne šole na Goriškem** so dobile deželno podporo, in sicer: v Komnu 350 K, v Gabrovici 601 K 43 vin., v Ajdovščini 300 K 73 vin., v Bovcu 300 K 73 vin., v Sežani 300 K 73 vin., v Tolminu 300 K 73 vin., v Kanalu 300 K 73 vin.

—g— **Za suplenta na goriškem moškem učiteljsku** je imenovan Anton Pavšič.

—g— **Poslopje za italijansko moško učiteljske** bodo zidali v Gradišču ob Soči.

—g— **Pomnoženi c. kr. okrajni šolski svet** za goriško okolico je imel svojo sejo pretekli četrtek ob 10. in pol popoldne na Vogrskem, in sicer zato na Vogrskem, da so si ogledali vsi člani okrajnega šolskega sveta poslopje, ki se namerava kupiti za tamošnjo ljudsko šolo, in sicer Rubijev grad. Okrajni šolski svet je razpravljal na tej seji tudi o raznih drugih predmetih.

—g— **Oficirji pri Schulvereinu.** Vojaško poveljstvo v Gorici je priredilo zabavo, ki se je vršila v poslopju Schulvereina in ki je baje izborno uspela. Sodelovali so oficirji in dame tamošnje družbe, kar se v nemških krogih pohvalno omenja. Zabave-željnim ljudem gotovo privoščimo to, a vprašali bi pa vendar vojaško poveljstvo, bi li dovolilo častnikom sodelovati tudi na kaki prireditvi v slovenske kulturne svrhe, pri čemer pa moramo še posebe naglasiti, da društvo Schulverein ne zasleduje samo kulturnih namenov, ampak je njegovo delovanje nacionalno-politiške naravi, naperjeno naravnost proti eksistenci našega naroda — je torej za nas Slovence politično-bojna organizacija v najusodnejšem pomenu te besede.

—g— **Narodni muzej v Gorici.** Za Narodni muzej v Gorici prihajajo pridno darovi. Obilo lepih reči je že nabranih. Sedaj so nabrani darovi zbrani v posebni sobi hiše Drufovke v Gosposki ulici; treba bo pa dobiti primerne prostore in otvoriti muzej.

—g— **Profesor Finšger.** „Soča“ poroča: V soboto popoldne je šla kot blisk po mestu vest, da je bil proti popoldnevaritiran profesor Finšger, prejšnji okrajni šolski nadzornik v Gorici, ker bi bil zapleten v afero Rozina. Finšger je v preiskovalnem zaporu in se vodi proti njemu preiskava, ki pač dožene, kaj je na stvari resnice.

—g— **Akademija,** ki so jo priredile v nedeljo gojenke goriškega c. kr. ženskega učiteljskega sodelovanja vojaške godbe v korist podpornega sklada za gojenke zavoda, je uspela izborno v vsakem pogledu. Došlo je obilo občinstva, ki je z zanimanjem prisostvovalo proizvajanju vzporeda.

—g— **Dijaški koncert,** ki se je vršil v soboto, 5. aprila s sodelovanjem moške in ženske podružnice sv. Cirila in Metoda, je bil povoljno obiskan. Najlepša točka vzporeda je bila Dvořakova „Humoreska“, ki jo je moral Karel Sancin na splošno željo občinstva ponoviti. Pokazal nam je izborno tehniko in občutek, s katerim igra. Od njega pričakujemo lahko upravičeno še marsikaj v bodočnosti. Presenetil nas je tudi gojenec II. tečaja Bravničar. Ne slikamo si ničesar v iluzijah, ampak zdi se nam, da vstajajo nove moči z umetniškim zanosom in energijo mladosti. Dvignila nas je Raffova „Kavatina“, ob „Ogrskem plesu“ pa smo obstali. Orkester je igral na splošno dobro. Najbolje je izvajal Richterjevo „Korsičanko“. Pevski zbor nam je najbolj ugajal v „Spevi lidu českeho“. Pri veselici so igrali burko „Izposojena soproga“. Igralci so bili dobri.

—g— **Smrtna kosa.** Pretekli petek je umrl na operaciji v bolnišnici v Trstu tov. Kristijan Bratina, nadučitelj v Bovcu je služboval 23 let. Zapuščala vdovo in osem otrok. Blag mu spomin!

—g— **„Lega Nazionale“ v Gorici.** Na občnem zboru podružnice v Gorici se je sporočilo, da je imela lani dohodkov K 12.427.93. Preostalo ji je iz leta 1911 K 6.637.93. Torej skupno K 19.065.86. Iz-

*) Tej želji se pridružujemo tudi mi. Uredn.